

5:5. Opklaringen: Hvem var skelettet fra Fall River?

Kevin: Et eller andet sted i Danmark ligger resterne af et menneske, der engang i fortiden blev stedt til hvile i en sandbanke i byen Fall River. Engang var der sikkert nogen, der holdt af ham og sørgede over hans død. Nogen, der gav ham en fornem begravelse og iførte hans afsjælede legeme den smukkeste brystplade og et bælte af metalrør - måske for at sikre ham en god tilværelse det sted han nu skulle hen. Men mange år senere blev han forstyrret i sin evige hvile. Hans jordiske rester blev gravet op, samlet i en kasse og sendt over Atlanten til Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab i Danmark, fordi man mente, han måske var en viking. Hvad der siden skete med knoglerne, har fortabt sig i glemslens tåge. Men hans metalbælte befinder sig i dag på Nationalmuseets magasin sammen med metalrør fra et identisk bælte, som den unge husmor Hannah Borden Cook fandt på et skelet i samme sandbanke en forårmorgen i 1831. Måske rummer de metalrester nøglen til, at vi én gang for alle kan få løst mysteriet om, hvem han var. Skelettet fra Fall River.

Mille: Velkommen til Skelettet fra Fall River. Mit navn er Millie Gabriel, og jeg er seniorforsker på Nationalmuseet. De sidste par måneder har jeg gravet mig dybere og dybere ned i mysteriet om det her brynjeklædte skelet. Et mysterium, som har bragt mig vidt omkring i verdenshistorien fra vikingernes togter til fønikernes opdagelsesrejser og de første menneskers indvandring til Amerika. Og jeg har fået øjnene op for, hvor uløseligt forbundet historien er med dem, der skriver den. For for datidens videnskabsmænd var skelettet fra Fall River et bevis, der understøttede lige netop deres verdensbillede og deres teori.

I dette afsnit skal vi endelig have svar, for jeg har brugt den seneste tid på at grave mig endnu dybere ned i mysteriet. Det har været intenst og voldt mig hovedbrud. Men med hjælp fra amerikanske forskere og mærkelige, gamle rejseberetninger kan jeg mærke, at vi begynder at nærme os noget.

Celine: Altså, hvad kan det betyde, hvis vi nu finder ud af noget helt sindssygt?

Mille: Vi skal dykke ned i den fjerde og sidste teori om skelettet fra Fall River, den teori at han skulle være en indfødt amerikaner, der på mystisk vis var kommet i besiddelse af metaller, som man ellers ikke kendte i Amerika. Og så skal vi i dette afsnit endelig have svar på vores kulstof 14-analyse af gravfundet, som kan svare os på, hvornår i ver-

denshistorien skelettet var et menneske af kød og blod. Og det kan forhåbentlig hjælpe os til endelig at svare på spørgsmålet: Hvem var skelettet fra Fall River?

Til at hjælpe mig på turen har jeg min producer Celine Klint. Vi er taget ud til vores lille laboratorium, hvor vi opbevarer vores gravfund, for der er godt nyt i efterforskningen. Der er kommet svar på de prøver, vi har sendt afsted til et laboratorium i Florida, hvor de er eksperter i kulstof 14-dateringer. Når vi har resultatet, kan vi med hundrede proccents sikkerhed udelukke nogle af de her teorier, vi har været igennem.

Celine: Hej Mille!

Mille: Hej Celine!

Celine: Så skal vi til det.

Mille: Så skal vi til det. Jeg er simpelthen så spændt.

Celine: Det er jeg seriøst også. Jeg har intet begreb om, hvad det ender med. Altså, jeg føler, jeg er helt forvirret efter alle de her snakke.

Mille: Jamen, det der er sket er jo, at jeg har fået en besked fra Peter Steen Henriksen, Nationalmuseets arkæobotaniker. Det var jo ham, som udtog de her prøver af det organiske materiale i de her metalrør og sådan noget. Og det fik vi jo sendt til Florida, og nu fik en besked fra ham i går om, at nu er resultaterne kommet. Så vi er taget ud for at mødes med ham igen.

Celine: Men lad os se, hvad Florida har at sige til os.

Altså, hvad kan det betyde, hvis vi nu finder ud af noget helt sindssygt? Bliver der så lavet forskning på det her?

Mille: Ja, der skal helt klart forskes videre på det her.

Celine: Der er han. Hej Peter Steen.

Mille: Hej Peter Steen.

Celine: Du står med...

Peter Steen: Jeg står med resultatet at dateringen.

Celine: Har du læst det?

Peter Steen: Jamen, det har jeg.

Mille: Så du ved det allerede?

Peter Steen: Jeg ved lige præcis, hvor gammelt det er - eller cirka hvor gammelt det er. Så skulle vi gå ind og kigge på dem og afsløre dateringen?

Mille: Ja, lad os gøre det.

Hvis skelettet var en viking, så skal dateringen ligge omkring år 1000. Hvis skelettet var en føniker, så skal dateringen ligge omkring 500 år før vor tidsregning. Og hvis det derimod var en af de første indvandrere til Amerika, så skal dateringen ligge helt tilbage til den sidste istid.

Så står vi igen og kigger på det her arkæologiske fund. De to gravfund fra Fall River, Massachusetts. Og vi har jo de sidste måneder talt med alle mulige forskellige eksperter på Nationalmuseet og på andre institutioner og prøvet at forfølge de her forskellige teorier. Men nu er der sket noget særligt. Nu har vi fået svar på disse kulstof 14-dateringer, der blev sendt afsted til Florida. Og du står med en rulle papir?

Peter Steen: Ja.

Mille: Men inden vi lader Peter Steen løfte sløret for dateringen, skal vi næsten lige have ham til at forklare, hvad en kulstof 14-datering egentlig går ud på.

Peter Steen: Kulstof 14 opstår i atmosfæren, blandt andet ved kosmisk stråling, der omdanner den almindelige kulstof 12 til kulstof 14. Men når du så spiser noget, så optager du det. Og når du så dør, så holder du op med at optage kulstof 14 fra atmosfæren eller fra maden, eller hvor du nu får det fra. Så er du faktisk lagt fast på den værdi, der passer til, hvornår du levede. Og så ligger du der og er død i 200 år, og så henfalder en del af kulstof 14 til almindeligt kulstof 12, og så kan man måle, hvor meget der er tilba-

ge, og så kan man regne tilbage og sige, "Der har været så meget fra starten. Nu er der kun så meget tilbage. Altså er der gået så og så lang tid."

Celine: Så det må være en totalt banebrydende teknik for arkæologien.

Peter Steen: Ja, da kulstof 14 kom, der løste det rigtig mange problemer.

Mille: Okay! Nu har vi styr på metoden, og nu kan vi ikke trække den længere. Lad os se, hvad svarerne fra Florida siger.

Peter Steen: Skulle jeg rulle den ud, så jeg kan se, hvad det siger.

Mille: Ja, det synes jeg, du skulle skynde dig at gøre.

Peter Steen: Ja. Jeg kan se tre kurver, der fortæller om dateringen. Vi har dateret tre ting. Dels de her plantestængler inde i de fine messingrør fra to fund, og dels noget læder fra det ene. Og vi kan se, at plantestænglerne er sådan set lige gamle. De har lidt bredt datering. Der er usikkerhed på sådan nogle dateringer. Men det siger, at det er mellem 1500 og 1650.

Mille: Det er faktisk ret overraskende, vil jeg sige.

Peter Steen: Ja. Fordi vi kan jo i hvert fald starte med at udelukke fœnikere og vikinger, fordi det er alt for ung.

Mille: Det kan vi i hvert fald. Men hvis vi så ham med en Native American at gøre, så ville jeg sige, at så er det en del ældre, end jeg havde tænkt. Fordi hvis nu vi kigger på Columbus' ankomst i 1492, så er vi lige dér. Så vi er faktisk helt tilbage i den tidligste del af koloniseringen af det amerikanske.

Peter Steen: Ja, det er lidt overraskende.

Mille: Det er faktisk ret overraskende. Og vi kan altså endelig afvise de første tre teorier. Pilen peger i retning af, at skelettet fra Fall River var en indfødt amerikaner. Men hvis vi antager, at den afdøde tilhørte et af de indfødte folk i området, så rejser det et

væld af nye spørgsmål. Hvordan kom han i besiddelse af metalbrynjen? Hvilken stamme tilhørte han? Og hvad gik forud for hans død? Vores datering viser, at vi er tilbage i 1500/1600-tallet - helt tilbage til det tidspunkt, hvor de første folk fra Europa, fiskere, handelsfolk og kolonister slog sig ned i det, de valgt at kalde New England. Der må være en bunke rejseberetninger af den slags fra perioden. Jeg vil bruge den næste tid på at dykke ned i de historiske kilder og finde svar på disse spørgsmål.

Celine: Jeg er taget ind på Nationalmuseet, hvor jeg skal besøge Mille, som den sidste måneds tid har barrikaderet sig på sit kontor for at forske og finde gamle historiske kilder frem om skelettet fra Fall River. Og jeg tror, hun nu er kommet frem til, hvem skelettet fra Fall River egentlig var. Lad os prøve at gå ind. Så det er her, du har siddet den sidste måneds tid?

Mille: Ja. Jeg sidder her begravet i papirer, for jeg har jo det sidste stykke tid været på jagt i de skriftlige kilder fra 1500-/1600-tallet og fundet frem til alt mulig relevant.

Celine: Har du fundet ud af, hvem skelettet fra Fall River var?

Mille: Jeg tror faktisk, jeg har et rigtigt godt bud på, hvem han var.

Celine: Det er løgn!

Mille: Nu skal du høre. Kan starte med at sige, at jeg gætter på, at han kom fra det folk, der hed Wampanoag. Det var i hvert fald dem, som befolkede Massachusetts her i 1500-/1600-tallet. Og vi ved, at lige præcis omkring Fall River var det den særlige Wampanoag-stamme, som hedder Pocasset.

Celine: Og det er en stamme af indfødte amerikanere?

Mille: Ja, det er indfødte amerikanere. Det er dem, der har boet der i årtusinder og faktisk stadig bor der den dag i dag. Wampanoag-folket. Det var en sammenslutning af syv stammer, der i 1500-/1600-tallet levede af at dyrke majs, squash og tobak og gå på jagt. Det var dem, der for præcis 400 år siden deltog i den første Thanksgiving sammen med de såkaldte pilgrimme, en gruppe englændere, der flygtede fra religiøs forfølgelse i England og i år 1620 gik i land i Massachusetts, ikke så langt fra Fall River. Og her lærte

Wampanoag-folket dem at dyrke grøntsager og jage, så de kunne overleve den barske vinter. Det blev startskuddet på en proces, som fik skæbnesvangre følger for Amerikas indfødte befolkning og førte til det, som mange betegner som et kulturelt folkemord. Og derfor er det heller ikke alle, der synes, at der er noget som helst at fejre ved Thanksgiving.

Celine: Okay, så vores afdøde skelettet fra Fall River har højst sandsynligt tilhørt Wampanoag-folket. Men så er der det her med metalbrynjen, som datidens videnskabsmænd mente måtte komme fra et helt andet sted i verden.

Mille: Jamen, det er jo simpelthen, fordi man syntes, det her så for avanceret, for civiliseret ud, fordi der var de her metaller, som var metallegeringer, altså noget der var smeltet. Og der tænkte man, at den her teknologi - og det havde man sådan set ret i - den her metalteknologi kendte man ikke blandt den indfødte befolkning i Amerika. Så det måtte være noget, der var kommet udefra. Altså måtte manden med brynjen stamme et andet sted fra i verden.

Det er det, der er så mærkeligt ved det her fund: Metallet. Fordi det ikke lignede det metal, den indfødte befolkning havde adgang til. De brugte kobber, som forekom naturligt i området. Men det metal, som skelettet fra Fall River var begravet med, var en metallegering, altså en kombination af flere metaller, for eksempel bronze eller messing. Og det krævede en teknologi, som de indfødte amerikanere ikke kendte til på det her tidspunkt.

Jeg synes, det er på tide, at vi får lavet en kemisk analyse af metallerne i vores gravfund. Vi har derfor inviteret Nationalmuseets kemiker og materialeforsker Michelle Taube forbi med sit røntgenapparat.

Kemikeren Michelle har placeret sit røntgenapparat på bordet og lægger et af metalrørene op på en lille plade. Hun beder mig om at gå lidt væk, mens hun tænder for apparatet. Og så kommer svaret.

Michelle: Nå, det er messing.

Mille: Kan du se det med det samme? Okay, det tog to sekunder, så kom konklusionen: Det er messing.

Michelle: Det er messing.

Mille: Metalanalysen viser altså, at metalbæltet er lavet af messing - og altså ikke af hverken kobber eller bronze, som der ellers står i Nationalmuseets gamle protokoller. Og det betyder jo, at han har set helt anderledes ud, end jeg først havde forestillet mig. Han har ikke gået rundt i noget rødt og irret metal, men var iført et bredt bælte og brystplade, der har skinnet som det pureste guld. Så manden med bronzebrynjen er i virkeligheden manden med messingbrynjen.

Michelle: Ja, det kan vi sige. Det er vi helt sikre på.

Mille: Men der var også rester af et metalkar i gravfundet. Det skal vi også have undersøgt, så nu lægger Michelle randen af metalkarret op på sit røntgenapparat, og så sker der noget.

Michelle: Hold da op! Er det virkelig sølv?

Mille: Sølv?!

Michelle: Is it really true that that's silver? Hold on... Okay, that's very strange.

Mille: Metalkarret eller kedlen, eller hvad vi skal kalde det, er altså lavet af sølv. Det må have været afsindigt sjældent og værdifuldt for den indfødte befolkning. Det kunne jo godt tale for, at det er en højtstående person, vi har med at gøre. Sølv er i hvert fald ikke noget, der omtales særlig tit i de historiske kilder fra 1500-/1600-tallet. Der står til gengæld en del om messing og bronze.

Jeg har fundet en rejsebeskrivelse af en englænder, der skriver om den indfødte befolkning i Massachusetts, at nogle af dem har plader af messing én fod lang og en halv fod bred foran på brystet. En anden englænder skriver, at nogle af dem bar kæder af rullet metalrør som bæltet eller skråt over brystet som et bandoler. Det lyder jo præcis som det, manden fra Fall River havde med i graven. Det var altså slet ikke en brynje, men pynt.

Celine: Nu har vi jo fået svar på vores metalanalyse, og vi kan se, at kedlen er lavet af sølv. Hvad kan du fortælle om skelettet fra Fall Rivers metal?

Mille: Det, jeg kan sige om skelettet fra Fall River, er, at han var iført ting af metal, der stammede fra Europa. Så nu har vi altså det endelige bevis på, at der havde været kontakt mellem vores gravlagte i Fall River og så europæerne. At det er noget, som han har handlet sig til på et tidspunkt. Altså messing og sølv. Og fra de skriftlige kilder ved vi også rimelig meget om, hvad det var for nogle varer, som europæerne havde med derover. Vi ved blandt andet, at de havde rigtig mange af sådan nogle kobber- eller messingkedler eller store gryder med, fordi det var noget, som den indfødte befolkning var meget tiltrukket af. De ville frygtelig gerne købe de her ting. Og så brugte de dem til alt muligt forskelligt. De her store gryder skar de faktisk i stykker, og så brugte de dem til at lave pilespidser og til at lave dekorationer som dem her, altså de her bæltter og bandoler - altså de her skulderremme, der gik tværs over brystet - og brystplader. Så alt det her var måske lavet af sådan nogle kedler eller store gryder, som europæerne havde sejlet med derover.

Celine: Og kan det være i mødet med europæerne i en handel, for eksempel, at vores skelet er blevet slået ihjel?

Mille: Jeg tænker, at det vil være ret oplagt at forestille sig, at han er en af dem, der er blevet offer for de epidemier, som europæerne havde med, altså kopper eller mæslinger eller nogle af de andre sygdomme, som de havde med derover, og som den indfødte befolkning jo ingen modstandskraft havde imod. Det var sygdomme, de aldrig havde mødt før, så det var jo noget, som lagde hele samfund øde. Vi ved, at nogle af de her indfødte befolkninger blev reduceret med 90 procent. Så sygdommene... Man kan sige, de sådan banede vejen for den europæiske ekspansion på en eller anden måde, fordi det ramte den indfødte befolkning så hårdt. Så jeg tænker, der er en ret stor sandsynlighed for, at vores person i Fall River måske er død af en af de her europæiske sygdomme. I hvert fald var der ikke noget, der tydede på, at han var død en voldelig død. Så ville lægerne nok have observeret det dengang, hvis der havde været hak i kraniet eller andre fysiske skader. Så jeg tænker, at sygdom er en ret god forklaring.

Celine: Det er jo helt vildt, at de her europæiske sygdomme har udryddet 90 procent af befolkningen.

Mille: Det er helt vildt at tænke på, fordi faktisk så har New England. det her hjørne af USA, været ret tæt befolket på det tidspunkt.

Celine: Kan det have været bevidst, at europæerne lod den indfødte befolkning inficere med deres sygdomme?

Mille: Det har det ikke været på det her tidspunkt. Det er er det ligesom med fiskere, der er gået i land og pelshandelsfolk og senere hen kolonisterne. Så der har det ikke været bevidst. Men der er faktisk, når vi kommer op sådan i 1800-tallet, hvor de store indianerkrige raser inde på prærien, der er faktisk eksempler på, at man har brugt det her helt bevidst. At man for eksempel har kastet kopperinficerede tæpper ud fra de store forter og kastet dem ud til den indfødte befolkning simpelthen for at få dem smittet med sygdomme.

Celine: Shit! Det er jo helt grotesk.

Mille: Det er simpelthen så uhyggeligt. Men jeg tror, at når vi er her tilbage i 1500-/1600-tallet, så har det ikke været deres intention. Det er simpelthen bare sket, fordi man har mødt nogle folk, der aldrig nogensinde har stødt på disse sygdomme før.

Celine: Okay, så nu er du faktisk nået frem til, hvilken stamme skelettet fra Fall River tilhørte, og hvad for noget metal det var, han blev begravet med, og måske også en teori om, hvordan han døde.

Mille: Og vi er nået frem til, at han i hvert fald har været en person med en høj position i samfundet. Så vi ved faktisk ret meget om ham allerede. Men én ting slår mig, og det er, at vi ved stadig ikke, om vores gravfund er noget helt enestående. Så jeg har faktisk skrevet et brev til en forsker i USA på Brown University. Han hedder Kevin Smith. Han er vicedirektør og chefkurator på det, der hedder Haffenreffer Museum of Anthropology, altså en museumsforsker ligesom mig selv. Jeg har skrevet til ham og fortalt om det fund, vi har gjort, og spurgt til, om han kender til noget tilsvarende. Jeg havde simpelthen dårligt nok sluppet tasterne, før der tikkede svar ind fra ham, og der stod bare, "Wow! This is quite fascinating and amazing news!" Og det bekræfter mig bare i, at det er faktisk noget særligt, et ganske særligt fund, som vi har liggende her. Og jeg får sådan lyst til at ringe til ham og bede ham om at uddybe det her og have en snak om, hvad de ellers kender fra området.

Celine: Lad os prøve at ringe til ham.

Mille: Hello? Can you hear me?

Kevin: Hello!

Mille: Hello Kevin! I am Mille from the National Museum. I really appreciate that you take the time to meet me today, because I know you have a busy schedule.

Kevin: Yes, I'm sorry. This one took a little bit longer to record just before this.

Mille: No worries! Well, I was just so excited when I first wrote you and I got your response. The first sentence you wrote was like, "Wow! This is so fascinating!" And I was just wondering, what is that in your opinion is fascinating about this finding?

Kevin: It's amazing to me that anything remains of this skeleton and armor. And the idea that at least part of the skeleton and armor is at the Danish National Museum along with another burial from the same site that I don't think anyone has heard about is really quite amazing.

Mille: Okay, so researchers in the US actually thought that everything was lost in the fire in Fall River in 1843?

Absolutely.

Okay. And does that mean that the skeleton armor is sort of famous in American archaeology? That it is something you know about?

Kevin: It's famous in regional archaeology and within the niche of people who are fascinated by the Vikings in America, which there is a small but dedicated group of people, some of whom are just fascinated by that story of exploration and of an attempt at European colonization and exploration that failed before the fifteenth century European colonization of the Americas. Some of them who are fascinated by it are less benign. There are a certain number of people in the Americas and in New England who have more of a white supremacist perspective that views the idea that the skeleton and armor

were here - and other things that they think prove that the Vikings were here - makes them feel that Vinland or North America, which they called Vinland, was a European paradise before native people wiped them out.

Mille: Det var altså ikke bare i 1800-tallet, at vikingeteorien var udbredt. Kevin fortæller, hvordan der også i dag er nationalister og white supremacists, der hævder, at skelettet fra Fall River var en viking, og at Vinland var paradys for vikingerne, før de blev udslettet af de indfødte amerikanere. Det er ret vildt, hvordan arkæologiske fund som det her kan tjene politiske interesser på den her måde. Men vi kan nu fastslå, at skelettet fra Fall Rier var en indfødt amerikaner. Og Kevin kan faktisk fortælle, at der sidenhen er udgravet to tilsvarende gravpladser i området.

Kevin: The Burr's Hill Cemetery, which was in a place then called Sowams, now called Warren, Rhode Island...

Mille: Kevin fortæller, at den ene af disse to gravpladser også var Wampanoag, og at man i flere af de rigeste grave fandt metalbælter, der lignede dem fra Fall River. Det kunne jo godt tyde på, at bæltene var et særligt statussymbol for Wampanoag-elite, måske et tegn på at han var høvding. Og så er det, jeg fortæller Kevin, at jeg faktisk også er stødt på brystplader og metalrør et tredje sted, nemlig lidt længere nordpå i Maine. Og denne gang noget overraskende i en kvindegrav.

Kevin: You imply, I think, a really interesting question, which is whether it is possible that these belts made out of metal tubes could have been a symbol of not just status but potentially paramount female status. It is possible that this is something which was in addition to Wampanoag might have been an emblem of status not just among the Pocasset or Wampanoag communities but of women. And that is a fascinating idea.

Mille: Tænk, hvis den brynjeklædte mand i virkeligheden viser sig at være en kvinde ikke i brynje, men iført statussymboler i messing, der vidnede om hendes høje rang. Måske var hun stammens kvindelige høvding, for som Kevin fortæller, kunne kvinder også være høvdinge blandt Wampanoag-folket. Jeg kommer i tanker om, at skelettet fra Fall River vist blev beskrevet som relativt småt og spinkelt, men eftersom det ikke er lykkedes os at lokalisere knoglerne, kan vi desværre ikke få kønnet bekræftet. Men det er et interessant tankeeksperiment.

Speaker: Hun ser dem lægge til ved stranden i det store skib. En jolle bliver roet frem og tilbage med kasser og pakker mellem kysten og skibet, der ligger for anker derude. Hun har hørt om de hvide mennesker. Hun har hørt om dem fra en nabostamme, som har handlet med dem og byttet pels og skind væk for kedler i det smukke, skinnende metal. Som landsbyens høvding drømmer hun også om at få fat i sådan en kæde. Hvis hun fik sådan en, ville hun for eksempel skære den i stykker, rulle stykkerne til små røre og sy dem sammen til et bælte, hun kunne hænge skråt over brystet. Det ville skabe stor respekt blandt hendes folk.

Hun løber hjemad gennem skoven efter den stak bæver- og ræveskind, hun har garvet. Men man skal passe på, når man handler med de hvide. Nogle af naboerne har fået det mærkeligt, efter de hvide har budt dem på deres besynderlige drik: vandet, der brænder. Andre er blevet ramt af dødelige sygdomme efter mødet med den hvide mand. De er døde som fluer i landsbyen længere nede af kysten.

Hun løber gennem skoven og når ud til skovbrynet, hvor stranden kommer til syne. En flok af de hvide er ved at læsse varer af. Alting fortæller hende, at hun skal være bange. Men de hvides gyldne kedler skinner sig stærkt i solen. Hun går hen til dem og lægger sine bæverskind for deres fødder, så de kan se på varerne. De nikker og peger på kedlerne, byder hende på et lille glas med den brændende drik, og handlen er forseglet. Få uger senere er hun død. Mange af de andre fra landsbyen er også smittede. De har aldrig kendt denne sygdom før. Den hvide mands sygdom.

Mille: Det var historien om skelettet fra Fall River. Skelettet, som en del videnskabsmænd i datiden troede var en brynjeklædt europæer, har altså vist sig at være en indfødt amerikansk mand eller kvinde, ikke ikklædt en brynje, men med en udsmykning fremstillet af europæernes messingkedler. Og det var i mødet med europæerne, tænker jeg, at vores person blev smittet med en af de dødelige sygdomme som tyfus, kopper eller mæslinger. Sygdomme som kostede tusindvis af menneskeliv og næsten udslettede flere af de indfødte befolkninger. Vi har været vidt omkring for at nå hertil: Med vikingerne på togt, med fønikerne på opdagelsesrejse, tilbage til den sidste istid, da de første mennesker vandrede til Amerika, og endelig hos den indfødte befolkning i Fall River, Wampanoag-folket, i 1500-/1600-tallet.

Skelettet fra Fall River har gennem tiden været genstand for alle de her forskellige teorier, og det slår mig, hvor uløseligt forbundet historien er med dem, der skriver den. Altså i hvor høj grad videnskabelige teorier er præget af videnskabsfolkenes egne interes-

ser og de menneskesyn og politiske ambitioner, der var fremherskende i deres samtid. Vi fik løst mysteriet, men nye spørgsmål trænger sig på. Hvad skal der ske med gravfundet nu? Hvad for et liv vil det få ude i verden, når vi har sluppet historien løs? Og hvilke nye historier vil der i fremtiden blive fortalt om skelettet fra Fall River? For som Kevin siger, er det måske ikke slut her.

Kevin: You surprised the heck out of me, when you said that you had a skeleton in armor almost 180 later showing up after the fire that supposedly destroyed them all. So maybe wait another 180 years and the human remains will show up. Or maybe when you do your podcast there will be somebody in Jutland who will say, "Wait a second! That makes sense of what we have here!" I don't know.

Mille: Jeg ved det heller ikke, men jeg ved, at skelettet fra Fall River har været genstand for en hel del spekulation gennem tiden. Og forhåbentlig kan det nu få fred. Du har lyttet til sidste afsnit i mysteriet om skelettet fra Fall River. Mit navn er Mille Gabriel, jeg er seniorforsker på Nationalmuseet. Jeg har lavet serien sammen med Celine Klint. Tak til alle forskerne, der har bidraget til efterforskningen. Tobias Ingemann har lavet lyddesign, og redaktør er Rune Sparre Geertsen. Serien er produceret af Filt for Vores Tid og Podimo.